

Södertörns högskola | Institutionen för Samhällsvetenskaper

Kandidatuppsats 15 hp | Sociologi | Höstterminen 2009

Olika områden olika förutsättningar

– En jämförande studie av föreningslivet mellan
Danderyds kommun och stadsdelen Spånga-
Tensta

Av: Ruth Tedros & Semhar Nugusse Hagos

Handledare: Lisa Kings

Sammanfattning

Denna studie syftar till att undersöka förutsättningarna för föreningslivet i två områden i Stockholms län med skilda socioekonomiska förhållanden. Studien ämnar till att undersöka vilken inverkan dessa skillnader har på hur byråkraterna och politikerna i de båda områdena ställer sig till föreningslivets roll i respektive område. Byråkraterna är de som utformar riktlinjerna för föreningsbidrag, därför har de en viktig roll i föreningslivets förutsättningar. För att se om det ställs olika krav på föreningsmedlemmar beroende på vilket område de bor i har en jämförelse gjorts mellan riktlinjerna för respektive område. De två områden som har använts för att jämföra riktlinjerna för föreningsbidrag är Danderyds kommun och stadsdelen Spånga-Tensta. Dessa två områden skiljer sig gällande ekonomiska och sociala resurser. Studien är baserad på kvalitativ metod där intervjuer med byråkrater och lokalpolitiker från respektive område har använts för att få en djupare förståelse för vilken inverkan de socioekonomiska förhållandena har på föreningslivet. Det råder stora skillnader i utbudet av föreningar mellan dessa två områden, detta kan bero på att de krav som ställs på föreningarna skiljer sig åt. Riktlinjerna för föreningsbidrag visar tydliga skillnader i den roll som byråkraterna och politikerna anser att föreningarna ska fylla för området.

Nyckelord: Socialt kapital, medborgaranda, riktlinjer, byråkrater

Abstract

This study aims to investigate associations in two areas in Stockholm County with diverse socio-economic conditions. The study intends to examine the impact these differences have on what role the bureaucrats and politicians in the two areas think that the associations should have. Bureaucrats are those who design guidelines for associations and that is why they have an important role in the conditions of the associations. A comparison between the two areas has been made to see if the requirement in the guidelines for the areas are different according to where the members live. The two areas that have been used to compare the guidelines of associations are Danderyd municipal and the district Spånga-Tensta. These two areas have economic and social resource differences. The study is based on qualitative approach in which interviews with bureaucrats and local politicians from each area were used to obtain a deeper understanding of what impact socio-economic conditions have on the associations. There are major differences in the range of associations between these two areas, this may be because of the different demands that the bureaucrats and politicians have on the associations. Guidelines for associations show clear differences in the role that the bureaucrats and politicians believe that the associations will play in the area.

Keywords: Social capital, civic spirit, guidelines, bureaucrats

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
2. Syfte och frågeställningar	2
3. Teoretiska utgångspunkter.....	3
3.1 Föreningarnas bidrag till välfärden	3
3.2 Föreningarnas inverkan på demokratin	3
3.3 En överblick av de teoretiska utgångspunkterna	4
3.4 Det sociala kapitalets betydelse	4
3.5 Byråkrater som beslutsfattare.....	6
4. Metod.....	8
4.1 Intervju	8
4.2 Bearbetning	10
4.3 Tillförlitlighet av data.....	11
5. Resultat.....	12
5.1 Kartläggning av föreningsutbudet	12
5.2 Skillnader i riktlinjer för föreningsbidrag.....	13
5.3 Målgrupperna i riktlinjerna	14
5.4 Olika kriterier i ansökningsprocessen.....	16
5.5 Vem fattar besluten?	17
5.6 Föreningar, en resursfråga – eller inställning?	18
6. Analys	19
6.1 Gräsrotsbyråkraternas inverkan på föreningslivet	19
6.2 Två områden i samma stadsdel.....	20
6.3 Alla känner alla - Danderyd	21
6.4 Misstro som resulterar i hård kontroll- Spånga-Tensta	22
6.5 Medborgarandans betydelse	24
6.6 Utvecklandet av det individuella eller det samhälleliga behovet	25
7. Sammanfattande diskussion	27
8. Förslag till vidare forskning	30
9. Referenslista	31

9.1 Tryckta källor	31
9.2 Artiklar	32
9.3 Rapporter	32
9.4 Elektroniska källor	32
9.5 Intervjuer	33
10. Bilagor	34
Bilaga 1: Intervjufrågor Spånga-Tensta	34
Bilaga 2: Intervjufrågor Danderyd	36
Bilaga 3: Intervjufrågor Stockholms stad	37
Bilaga 4: Föreningslista Spånga-Tensta	38

1. Inledning

Att vara ideellt engagerad har länge varit en del av den svenska välfärdsmodellen. Sverige är ett av de länder i världen där flest människor är engagerade i föreningslivet och 89 % av den vuxna befolkningen är medlem i minst en förening, av dessa är ungefär 42 % aktiva medlemmar. Föreningslivet har en viktig roll eftersom det är genom föreningar som människor lär sig att samarbeta och detta har i sin tur en positiv effekt på hela samhällslivet och på välfärden. Föreningarna kan även ses som en utav grundstenarna för demokratin eftersom medlemmarna genom föreningar exempelvis lär sig att organisera sig och argumentera och värdera för en gemensam sak. Samtidigt som en stor andel av den svenska befolkningen är engagerade i föreningslivet finns det en trend som pekar på att föreningslivet tappar aktiva medlemmar: Mellan år 1992 och 2000 tappade föreningslivet drygt en halv miljon aktiva föreningsmedlemmar och de politiska partierna, miljörörelserna och kvinnorörelserna tappade flest medlemmar. (Vogel m.fl. 2003).

Det finns studier som visar att människor som invandrat är mindre engagerade än infödda svenskar i tre viktiga föreningstyper, nämligen idrottsföreningar, fackliga organisationer och konsumentorganisationer, däremot inte i religiösa och humanitära organisationer (Myrberg 2004). I Sveriges storstäder kan man se tydliga likheter i hur invånarna beroende på etnicitet och socioekonomiska förhållanden är bosatta. De som har goda socioekonomiska förhållanden tenderar till att gruppera sig i områden där det finns människor med likande bakgrund. De människor som inte har samma levnadsförhållanden exkluderas och hamnar utanför. Städerna blir på så vis segregerade, de som hamnar utanför slussas ut till de så kallade problemområdena. Dessa områden och dess invånare anses vara problematiska eftersom de är avvikande från de som anses vara normen. Många av de som bor i dessa områden har utländsk bakgrund, de har inte heller samma ekonomiska förutsättningar som de i de välbärgade områdena har.

Vi har valt att göra en jämförande studie på utbudet av föreningar mellan två områden i Stockholms län, närmare bestämt stadsdelen Spånga-Tensta och Danderyds kommun. De socioekonomiska förhållandena skiljer sig mellan dessa två områdens invånare och vi är därför intresserade av att jämföra hur föreningsutbudet ser ut. Vi är även intresserade av att se om byråkraterna och politikerna ställer olika krav på föreningar beroende på vart de är verksamma. Stadsdelen Spånga-Tensta ligger i nordvästra delen av Stockholm och har ca 34 500 invånare varav ca 37 % av dem har utländsk härkomst. Spånga och Tensta var två skilda

områden fram tills 1997 då de blev en stadsdel. Det finns stora skillnader inom stadsdelen Spånga-Tensta, det ”gamla Spånga” som består av Bromsten, Flysta, Solhem och Sundby byggdes på slutet av 1800-talet och består till mesta del utav villor och småhus. Tensta kom till på slutet av 1960-talet som en del av miljonprogrammet. Medelinkomsten i Spånga-Tensta var år 2007 ca 233 000 kr per år (Socialtjänstförvaltningen, Stockholm, 2008).

Då Danderyd är den kommun i landet som har flest högutbildade invånare och den högsta medelinkomsten valde vi att jämföra stadsdelen Spånga-Tensta med Danderyds kommun. Danderyds kommun ligger i norra delen av Stockholm och består av fyra områden, Danderyd, Stocksund, Enebyberg och Djursholm. Kommunen har ca 31000 invånare, av dessa är ca 13 % av utländsk härkomst. I Danderyd låg medelinkomsten år 2007 på ca 449 000 kr per år (Statistiska centralbyrån).

2. Syfte och frågeställningar

Syftet med vår studie är att jämföra föreningslivet i två områden i Stockholms län med skilda socioekonomiska förhållanden. Vi vill undersöka ifall dessa skillnader har en inverkan på de riktlinjer som finns för föreningsbidrag och hur det i sin tur påverkar utbudet av föreningar i områdena. Vi vill även se hur stort inflytande byråkraterna har i beslutsfattandet för föreningsbidrag och vad politikerna och byråkraterna i respektive område anser att föreningarna ska ha för roll för området och dess invånare. Utifrån detta har vi formulerat följande frågeställningar:

- **Vilken funktion menar byråkraterna och politikerna att föreningarna ska fylla för samhället och dess utveckling?**
 - Hur ser utbudet av föreningar ut i Danderyds kommun respektive stadsdelen Spånga-Tensta, finns det några skillnader mellan dessa två områden?

- **Påverkar boendeort det stöd medborgarna får av byråkraterna och politikerna?**
 - Vilka riktlinjer finns det för föreningsbidrag i Danderyds kommun och i stadsdelen Spånga-Tensta och påverkar dessa riktlinjer de boende i respektive område?

3. Teoretiska utgångspunkter

När man analyserar föreningslivet i Sverige brukar de vanligaste teoretiska perspektiven vara välfärdsförsörjning och demokrati skola. Dessa perspektiv ger en beskrivande bild av vilken inverkan föreningar kan ha på samhället. Vi kommer att presentera dessa perspektiv men för att få ett mer djup i analysen av föreningslivet kommer vi att använda oss utav Robert D. Putnams teorier om de sociala kapitalen och Michael Lipskys teori om gräsrotsbyråkrati.

3.1 Föreningarnas bidrag till välfärden

Enligt SCB:s rapport "Föreningslivet i Sverige" har föreningar en avgörande roll som välfärdsproducent för hushållen, de kallar denna roll för välfärdsuppdrag. Välfärdsbegreppet är ett mångsidigt begrepp, beståndsdelarna består bland annat av sociala kontakter och fritid (föreningar för kultur, idrott, friluftsliv och hobbies). Föreningslivet ger folket de tjänster och information de behöver i olika faser av livet där det finns en större fördel med kollektiva lösningar. De menar vidare att de också ger nya chanser till livskvalitet. På så vis har den offentliga sektorn och tjänste- och varuutbudet som tidigare var de enda som har ansvarat för olika socialtjänster fått ett komplement.

Välfärdsfunktionerna gäller inom de flesta arenorna och samhällsfälten. Föreningarna fungerar som gestalter för vår fritid, de hjälper oss att göra våra konsumtionsval och tar till vara på våra intressen inom olika områden. Man kan mer allmänt säga att den inverkan som föreningar har på välfärdsförsörjningen är att de underlättar för folket att utöva värdefulla aktiviteter och att de samtidigt erbjuder sociala nätverk. Föreningarna fungerar även som informationskälla och är identitetsskapande för medlemmarna. En annan viktig funktion som föreningarna fyller är att de ger medlemmarna en möjlighet att organisera en verksamhet vilket kan leda till att skapa en samhörighetskänsla med en viss grupp. Föreningarna kan även stödja medlemmarnas intressen och stärka deras politiska tillgångar.

3.2 Föreningarnas inverkan på demokratin

En annan viktig roll som föreningarna spelar är att de gynnar demokratin eftersom medlemmarna lär sig att samarbeta och att fatta gemensamma beslut. Författarna till rapporten "Föreningslivet i Sverige" menar att det finns tre mekanismer som gör att demokratin utvecklas genom föreningarna. De menar för det första att medborgarna genom att engagera sig i föreningar får den kompetens som behövs för att fatta gemensamma beslut och att de samtidigt lär sig att argumentera och arbeta i grupp. Genom att medborgarna engagerar sig i föreningar och får vara med och skapa sina egna politiska dagordningar, manifesterar och

kritisera, bidrar detta till att medborgarnas handlingsutrymme utvidgas och detta är den andra punkten som författarna menar gynnar demokratin. Medborgare som är med i någon förening engagerar sig ofta även i andra samhällsfrågor. Föreningar bidrar för det tredje till att den representativa demokratin stärks genom att medborgarna får större politiskt inflytande. Det är genom föreningslivet som medborgarna lär sig att ta del av och förstå den demokratiska processen.

3.3 En överblick av de teoretiska utgångspunkterna

De två perspektiven välfärdsförsörjning och demokrati skola har uppkommit genom att det har samlats in empiri om föreningslivet. Dessa perspektiv kan beskriva hur föreningar och den verksamhet de bedriver kan påverka samhällsutvecklingen. Genom att ta hjälp av teorierna om de sociala kapitalen och gräsrotsbyråkrati kan man uppnå ett större djup i förståelsen av föreningars olika förutsättningar och den inverkan de har på samhället.

Teorin om de sociala kapitalen har utvecklats utav Putnam och denna teori bidrar till att ge en förklaring till vikten av att människor ingår i olika organisationer. Ett samhälle med ett utvecklat föreningsliv bidrar till ett starkare socialt kapital. Putnam menar att ju starkare socialt kapital en grupp har desto bättre fungerar samhället. I dessa samhällen fungerar även kontakten mellan medborgarna och myndigheter mer effektivt.

Eftersom vi även vill studera den inverkan som byråkrater har över utformningen av föreningsbidrag avser vi att ta hjälp av teorin om gräsrotsbyråkrati som har utvecklats av Lipsky. Teorin problematiserar den roll byråkrater har över området som de verkar inom samt vilka konsekvenserna blir för dess medborgare.

3.4 Det sociala kapitalets betydelse

Med socialt kapital menar Putnam de inslag som finns i olika organisationer i samhället i form av exempelvis normer, förtroende och nätverk "som kan förbättra samhällseffektiviteten genom att underlätta samordnade operationer" (Putnam, 1996 s. 201). Precis som andra kapitalformer gynnar de sociala kapitalen samhället och underlättar för att en del mål kan åstadkommas som annars hade varit svåra att uppnå. Ett samhälle med stort socialt kapital och en stark medborgaranda menar Putnam (1996) fungerar bättre än ett samhälle som inte har båda dessa egenskaper. Medborgaranda kan beskrivas som att medborgarna strävar efter samma mål som ska gynna samhällsutvecklingen. Vidare menar Putnam att socialt kapital består och beror på huruvida individerna medverkar i formella som informella sociala nätverk,

den grad av medmänskligt förtroende de innehar och de ömsesidiga normerna individerna har (Putnam, 1996). Putnam (2001) menar att det sociala kapitalet är självförstärkande och att personer med utbildning, pengar, status och stora nätverk med människor som har samma mål gynnas mest.

Ett samhälle som har medborgaranda karakteriseras av organisationer som är horisontellt uppbyggda med ett tätt nätverk av lokala föreningar, medlemmarna är relativt jämlika och innehar förtroende för varandra. Medlemmarna följer även de lagar och förordningar som staten har utformat. Putnam menar vidare att medlemskap i horisontellt ordnade nätverk i så som exempelvis sportklubbar, kulturella föreningar, frivilliga fackföreningar och kooperativ bör ses som positiva nätverk eftersom medlemmarna i sådana föreningar är med och fattar beslut. I de samhällen som är uppbyggda utan medborgaranda är deltagandet i det sociala och politiska livet vertikalt organiserat. Ett exempel på en föreningstyp som är vertikalt organiserad är religiösa föreningar. Medlemmarna i sådana föreningar upplever en ömsesidig misstänksamhet gentemot varandra, de har även en hierarkisk ordning. Dessa föreningar bör enligt Putnam ses som någonting negativt eftersom alla föreningsmedlemmar inte har lika stort inflytande. Genom att ett samhälle har individer med förtroende, nätverk och medborgerligt engagemang skapas det förutsättningar för en välfungerande demokrati (Putnam, 1996).

En kritik som ofta förs när socialt kapital och aktivt föreningsliv sammankopplas är att vissa organisationer har en motsatt effekt och hämmar den fungerade demokratin istället för att bidra till en positiv utveckling. Sådana föreningar skulle till exempel kunna vara högerextrema politiska föreningar, dessa föreningar hämmar oftast demokratin istället för att bidra till dess utveckling. Putnam använder sig av två olika begrepp för att belysa detta problem, det överbryggande sociala kapitalet och det sammanbindande sociala kapitalet (Putnam, 2001). I det överbryggande sociala nätverket utvecklas heterogena nätverk där människor med olika erfarenheter, bakgrunder och social klass möts. Det sammanbindande sociala kapitalet förstärker de sociala nätverk som redan är befintliga. Dessa är ofta homogena grupper som exempelvis intresseorganisationer, etniska grupper och familjer. ”Där människor känner varandra, träffas varje vecka i kören eller fotbollsmatcher och litar på att alla är redbara har de en modell och en moralisk grund som de kan bygga ytterligare samarbete på” (Putnam, 2001, s. 365).

Som vi tidigare har nämnt menar Putnam att det finns två olika typer av socialt kapital, de överbryggande- och sammanbindande kapitalen, som på olika sätt påverkar en grupps sociala nätverk. Den amerikanske sociologen Mark Granovetter(1983) diskuterar precis som Putnam vikten av sociala nätverk. Granovetter menar att "starka" band (släktskap och intim vänskap) är mindre viktiga än "svaga" (medlemskap i sekundära sammanslutningar och bekantskap) för att hålla ihop ett samhälle. De samhällen som har ett starkt socialt kapital har fler "svaga" band, det vill säga ett större kontaktnät. Detta speglar sig i de föreningar som är verksamma i dessa områden, de har bättre kontakt med exempelvis byråkrater inom det egna området. Samhällen med lägre medborgaranda och mindre socialt kapital har oftast fler "starka" band vilket innebär att de har nära relationer till familj och vänner men de har inte kontakt med byråkrater. De har ett mindre kontaktnät och på så vis missgynnas de i kontakt med myndigheter.

Putnam menar att i de samhällen där det finns socialt kapital fungerar myndigheterna mer effektivt. Då medborgarna håller koll på vad som händer i området behöver inte polisväsendet ingripa lika ofta som i områden utan stort socialt kapital. Det är lättare att ha spontant samarbete i ett samhälle som har ett stort socialt kapital i form av nätverk för samhällsengagemang och ömsesidiga normer.

3.5 Byråkrater som beslutsfattare

Gräsrotsbyråkrater är enligt Lipsky (1980) de tjänstemän som i sitt yrke arbetar mer eller mindre professionellt med människor i samhället. Exempel på dessa yrken är handläggare, socialsekreterare och lärare. Gräsrotsbyråkraterna har ett stort handlingsutrymme och det är enligt Lipsky de och inte politikerna som är de egentliga beslutsfattarna. Det är byråkraterna som sällar bland de inkomna ansökningarna för exempelvis föreningsbidrag innan de presenterar dem för politikerna. Detta är ett exempel på hur gräsrotsbyråkraterna är de egentliga beslutsfattarna eftersom det är de som utformar riktlinjerna och kommer i direktkontakt med medborgarna till skillnad från politikerna som endast godkänner det som byråkraterna har bestämt. Medborgarna upplever staten genom gräsrotsbyråkraterna och på så vis personifierar de den. Byråkraterna kan ses som statens förlängda arm.

Gräsrotsbyråkraterna har en roll där de å ena sidan måste lyssna på medborgarna i samhället och måste vara lyhörda på deras krav om effektivitet inom det statliga väsendet samtidigt som de måste se till att den statliga servicen genomförs på det vis som krävs av förordningarna.

“As providers of public benefits and keepers of public order, street-level bureaucrats are the focus of political controversy. They are constantly torn by the demands of service recipients to improve effectiveness and responsiveness and by the demand of citizen groups to improve the efficacy and efficiency of government services”.
(Lipsky, 1980, s. 4)

Eftersom dessa tjänstemän kommer i direktkontakt med medborgarna har de vissa strategier för att hantera dem till skillnad från politikerna som inte på samma sätt kommer i kontakt med medborgarna. Dessa tekniker och rutiner för att utföra arbetsuppgifterna blir enligt Lipsky (1980) den strategi som används och därmed har dessa tjänstemän ett stort inflytande över medborgarnas liv. Eftersom de flesta gräsrotsbyråkrater ofta behöver jobba med många fall samtidigt och under press måste de prioritera vissa fall över andra. Politikerna och medborgarna har oftast inte samma kompetens som gräsrotsbyråkraterna och därför hamnar de ofta i underläge. Lipsky menar att byråkrater ofta har ett väldigt stort handlingsutrymme även om politikerna är de som ska vara de egentliga beslutsfattarna. Politikerna kan påverka förutsättningarna för verksamheten exempelvis genom hur stor budget myndigheterna får ha men byråkraterna bestämmer till stor del innehållet i sin verksamhet själva.

De medborgare som får ta del av välfärden genom exempelvis bidrag måste anpassa sig till de krav som byråkraterna ställer. Lipsky (1980) menar att alla gräsrotsbyråkrater utövar kontroll över medborgarna och att det finns gemensamma regler för hur detta ska skötas. Gräsrotsbyråkraterna träffar medborgarna i en miljö som påvisar en skiljelinje mellan byråkrat och medborgare vilket innebär att medborgarna inte får ta del av någon annan persons fall även om det gäller samma slags ärende.

Alla människor som kommer till myndigheter förvandlas till klienter genom att de kategoriseras, denna transformation är enligt Lipsky en social process. En viktig punkt är att människor lär sig att behandla sig själva efter dessa kategorier. Gräsrotsbyråkraterna måste därför utveckla strategier för att kunna handskas med klienterna, även om de ska ta hänsyn till varje enskilt fall fungerar det inte alltid på det sättet. Lipsky hävdar att det är allmänt känt att byråkrater särbehandlar klienter och att vissa favoriseras på bekostnad av andra. Han menar vidare att gräsrotsbyråkraterna har större inflytande över fattiga människors liv och att deras fattigdom till viss del går att skylla på byråkraterna eftersom dessa medborgare behandlas sämre i kontakt med gräsrotsbyråkrater. Lipsky menar vidare att människor med sämre socioekonomiska förhållanden och de med en annan etnisk tillhörighet än majoritetsbefolkningen missgynnas i kontakt med gräsrotsbyråkrater. Därför menar Lipsky att

gräsrotsbyråkraterna är de som i sin kontakt med klienterna har störst inflytande över medborgarnas livssituation. Putnam (2001) menar att personer med låg utbildning och dåliga sociala och ekonomiska förhållanden ofta känner sig exploaterade och maktlösa. I ett samhälle med stark medborgaranda och stort socialt kapital förväntar sig invånarna oftast mer från politikerna och byråkraterna och får många gånger också det.

Putnams teori om de sociala kapitalen går att ifrågasätta eftersom teorin menar att skillnaderna i utvecklandet av socialt kapital och medborgaranda beror på skillnader hos individerna. Lipskys teori om gräsrotsbyråkrati menar att människor har olika förutsättningar i kontakt med byråkrater beroende på vilka socioekonomiska förhållanden de har. Med hjälp av teorin om gräsrotsbyråkrati skulle det kunna skapas en djupare förståelse hur det kommer sig att de sociala kapitalen skiljer sig beroende på område.

4. Metod

En kvalitativ jämförande studie på föreningslivet har gjorts mellan Danderyds kommun och stadsdelen Spånga-Tensta. Studien är enbart baserad på de föreningar som finns registrerade i respektive område. I *Metodpraktikan* (Esaiasson m.fl. 2003) diskuterar författarna vikten av att välja metod utifrån sin frågeställning. De menar att det är forskningsfrågan som ska avgöra vilken metod man använder sig av. Den kvalitativa metoden är bäst lämpad för att först kunna beskriva och sedan förklara de olika regler och riktlinjer som finns för föreningsbidrag. Genom att intervjua politikerna och byråkraterna i de båda områdena vill studien undersöka hur de ställer sig till föreningslivet i området de verkar inom och dess invånare. Studien ämnar även undersöka vad dessa byråkrater och politiker anser att föreningarna har för roll för området. Utifrån de fem olika typerna av föreningar som presenteras i rapporten "Föreningslivet i Sverige" har även en kartläggning gjorts på utbudet av föreningar i respektive område. Den kvalitativa metodens syfte är att forskaren ska försöka förstå och sedan tolka hellre än att endast ge mätbara förklaringar och sedan se orsakssamband (Starrin & Svensson, 1994). Med intervjuerna syftar studien även att beskriva på vilka grunder byråkraterna och politikerna tilldelar föreningsbidrag och på så sätt förstå utbudet av föreningar i varje område.

4.1 Intervju

De kriterier vi hade för våra intervjupersoner var att det skulle vara en tjänsteman och en nämndeman från både Danderyds kommun och stadsdelen Spånga-Tensta. Dessa politiker och byråkrater skulle även ha varit med och beslutat i frågor gällande föreningsbidrag. Eftersom stadsdelen Spånga-Tensta tillhör Stockholms stad och kan söka föreningsbidrag för barn- och ungdomsverksamhet från både stadsdelen och kommunen valde vi även att intervjua en föreningsbidragshandläggare från Stockholms stad. Fem ansvariga personer inom kommun och förvaltningsväsendet har intervjuats, de har alla varit med och utvecklat och beslutat om frågor gällande föreningslivet. Vi är medvetna om att fyra av de fem respondenterna är män men vi har enbart utgått ifrån den position de har då detta är av störst vikt för studien. Vi kontaktade informanterna via e-post där vi beskrev syftet med vår studie.

Respondenterna var ordförande i såväl Spånga-Tensta stadsdelsnämnd som Danderyd kommuns kultur- och fritidsnämnd. Ordförandena är lokalpolitiker och är bosatta i området de verkar inom. Två av våra respondenter är tjänstemän från vardera område som är ansvariga inom förvaltningen. Eftersom att Spånga-Tensta stadsdel tillhör Stockholms kommun har vi även intervjuat en ansvarig föreningsbidragshandläggare för Stockholms stad för att få en mer övergripande bild. Då de personer som vi har intervjuat arbetar inom olika verksamheter och i olika områden har vi med hjälp av intervjuerna kunnat få olika perspektiv på hur politikerna och byråkraterna uppfattar föreningslivet i respektive område. I figuren nedan presenteras våra respondenter.

Figur 1. Intervjuer

Område	Kön	Befattning	Bostadsområde
Danderyd	Man	Handläggare för föreningsärenden på utbildnings- och kulturkontoret	Bor i området han verkar inom.
Danderyd	Man	Ordförande i kultur- och fritidsnämnden (M)	Bor i området han verkar inom.
Spånga-Tensta	Man	Handläggare på stadsdelsförvaltningen	Bor utanför stadsdelen
Spånga-Tensta	Kvinna	Ordförande i stadsdelsnämnden (FP)	Bor i området hon verkar inom
Stockholms stad	Man	Samordnare på förenings- och fritidsenheten	Bor i området han verkar inom.

Intervjun bestod utav ett tjugotal frågor organiserade runt fyra teman. Vi kompletterade även med följdfrågor då vi ville klargöra någonting för att på så vis undvika att misstolka respondenten. Vi formulerade våra frågor utifrån våra frågeställningar och vårt syfte. Frågorna var relativt öppet formulerade för att på så vis få ett ”flyt” på samtalet. Genom denna intervjuform fick vi en större förståelse för hur föreningsbidrag fördelas och vilka riktlinjer som finns. Vi ville med hjälp av våra intervjuer få en övergripande bild över hur riktlinjerna för föreningsbidrag ser ut och vad det finns för utbud på föreningar i respektive område. Denna intervjuform möjliggjorde det också för oss att utveckla frågorna och på så sätt få en djupare förståelse för föreningslivet. Vi hade ungefär samma övergripande frågor till alla våra respondenter. Men eftersom de arbetar på olika sätt var vi ibland tvungna att ställa mer specifika frågor för att få en större inblick i deras arbetssätt.

Så som Steinar Kvale (1997) skriver bör informanterna vara i en bekväm och trygg miljö, därför bestämde vi oss för att intervjuerna skulle genomföras på informanternas arbetsplatser. Vi skrev små minnesanteckningar av det som sades samtidigt som vi spelade in hela intervjun med hjälp av en mp3-spelare. Genom att kombinera de båda sätten kunde vi försäkra oss om att vi fick med allt som sagts under intervjun.

4.2 Bearbetning

Derek Layder talar i sin bok *Sociological practice: linking theory and social research* (2005) om hur man ska genomföra bra forskning. Enligt Layder gynnas forskningen av ett ständigt växelspel mellan teori och empiri. Han menar att forskaren inte ska låsa sig fast vid en teori eller vid sin empiri utan att hela tiden växla mellan dessa delar för att forskningen ska föras framåt. Vi har i vår studie försökt använda oss utav detta arbetssätt och genom att vi vid flera tillfällen bytt riktning i studien har vi försökt bredda våra perspektiv. Detta har vi gjort genom att exempelvis anpassa vårt syfte och våra frågeställningar i samband med att vi har upptäckt nya spår. Detta har även medfört att vi har ändrat våra teoretiska utgångspunkter. Ett exempel på hur studien har bytt riktning är att vi först hade tänkt studera hur föreningar organiserar sig beroende på vilket område de verkar inom. Vi hade då tänkt använda oss av Pierre Bourdieus teori om det symboliska kapitalet. Genom att vår empiri ledde oss in på nya spår under tiden vi samlade in information om föreningslivet i respektive område valde vi istället att fokusera på bland annat vilka riktlinjer som gäller för föreningsbidrag. Bourdieus teori var inte längre lämpad för förståelsen av skillnader i riktlinjer och dess effekter. Vi valde då istället teorierna om de sociala kapitalen som har utvecklats av Putnam och Lipskys teori om gräsrotsbyråkrati som vi anser ger oss bättre förståelse i ämnet.

Efter varje intervju gick vi igenom våra anteckningar för att få en överblick över det som sagts under intervjun. Vi lyssnade sedan igenom det inspelade materialet och transkriberade det genom att lyssna på intervjuerna flera gånger om och på så sätt försäkra oss om att vi fått med allt som sagts. Ljudupptagningen gav oss också möjlighet att noga lyssna på språknanser, någonting som vi inte skulle fått med genom att bara anteckna (Widerberg, 2002). Efter transkriberingen försökte vi se om det fanns något mönster i materialet innan vi började analysera. Vårt arbetssätt har på så sätt varken varit deduktivt eller induktivt, när vi bearbetade våra intervjuer insåg vi att de teorier som vi först hade tänkt använda oss av inte längre passade vår studie. Vi fick då utgå från teorier som var bättre lämpade till den empiri som vi hade samlat in. Vi var även tvungna att sälla i det material som vi hade samlat in för att hitta gemensamma teman för våra respondenter. Empirin fick då anpassas efter de teorier som vi hade till vårt förfogande. Detta arbetssätt kan liknas vid det som Layder kallar för adaptive theory och som innebär att man anpassar teorin till empirin och vice versa.

4.3 Tillförlitlighet av data

I Spånga-Tensta är den senast uppdaterade föreningslistan från år 2005. Vi är väl medvetna om att föreningsutbudet kan ha förändrats under de senaste fyra åren. Därför har vi valt att komplettera denna information genom att intervjua ansvariga i området för att få en mer överensstämmande bild av föreningsutbudet. Vi är dock medvetna om att de svar som vi har fått under intervjuerna inte behöver vara representativa för alla byråkrater och politiker i områdena.

Validitet kan beskrivas som frånvaron av systematiska fel, det vill säga om man verkligen mäter det som man avser sig att mäta. Reliabilitet kan beskrivas som frånvaron av osystematiska fel, exempelvis slarvfel vid inskrivning av data (Esaiasson m.fl. 2003). För att få hög datavaliditet har vi först och främst bestämt vad vi vill undersöka och hur undersökningen skall vara utformad. Vi valde att skriva våra intervjufrågor innan vi gjorde vårt urval av respondenter för att på så vis försäkra oss om att våra informanter kunde besvara de frågor vi hade. Vi har ställt ungefär liknade frågor till alla våra respondenter för att på så vis inte få allt för olika svar vilket gav en mer rättvis jämförelse mellan områdena. För att få en så hög reliabilitet som möjligt har vi både antecknat och spelat in under intervjuerna. När vi transkriberade vårt intervjumaterial lyssnade vi igenom ljudupptagningarna flera gånger för att försäkra oss om att vi inte gjort några slarvfel i transkriberingen.

Vi har under studiens gång försökt att förhålla oss objektivt till vår empiri. Vi förstår dock att det inom kvalitativ forskning är svårt att vara helt objektivt då forskaren måste tolka det resultat som kommer ur empirin. Genom att vi är medvetna om detta tror vi att det kan ha bidragit till ett mer objektivt förhållningssätt till vår data.

5. Resultat

I avsnittet som följer kommer den empiriska delen av studien att redovisas. Resultatet och analysen kommer att presenteras var för sig för att på så sätt först ge läsaren ett sammanfattande intryck över empirin innan resultatet analyseras. Delar av resultatet kommer att repeteras i analysen för att på så sätt tillföra ett djup i analysen.

5.1 Kartläggning av föreningsutbudet

De fem kategorier som redovisas i SCB:s rapport ”Föreningsliv i Sverige” har använts för att jämföra utbudet av föreningar i de båda områdena. De fem idealtyper av föreningar som presenteras är *politiska föreningar* som innefattar både partipolitiska föreningar och utomparlamentariska rörelser. *Intresseföreningar* är den andra typen av förening, dessa föreningar intresserar sig för en speciell grupp av befolkningen som exempelvis pensionärer. *Solidaritetsföreningar* i sin tur omfattar sådana föreningar som i första hand inte ska gynna egenintresset exempelvis Röda Korset. Den fjärde föreningstypen är *religiösa föreningar* som fokuserar på religionsutövning. Den femte och sista föreningstypen är *livsstilsföreningar* som täcker in olika typer av fritidsintressen som exempelvis friluftsliv, kultur eller idrott.

Enligt rapporten är de mest förekommande föreningstyperna i Sverige *intresseföreningar* och *livsstilsföreningar*. Utifrån vår kartläggning av föreningslivet i Danderyds kommun och stadsdelen Spånga-Tensta har vi upptäckt att det finns ett aktivt föreningsliv i båda områdena och att denna överrepresentation av livsstilsföreningar och intresseföreningar även gäller i stadsdelen Spånga-Tensta och Danderyds kommun. Det som skiljer de båda områdena åt är att det finns ett större utbud av föreningar i Danderyds kommun. Det finns 60 idrottsföreningar i Danderyds kommun och av dem är det 29 olika typer av idrottsgrenar. Exempel på sådana idrottsgrenar är curling, isjakt, golf och segling. I Spånga-Tensta stadsdel finns det 12 idrottsföreningar och dessa 12 går att dela in i 8 olika typer av idrottsgrenar. I stadsdelen utövas bland annat fotboll, basket och handboll. Den största idrottsgrenen i båda områdena är fotboll. Även om fotbollen är den största idrottsgrenen i de båda områden har Danderydborna större valmöjligheter när det gäller idrottsgrenar.

En annan skillnad mellan de båda områdena är utbudet av de intresseföreningar som är verksamma i områdena. I Spånga-Tensta stadsdel finns det nästan inga intresseföreningar som inte har en etnisk inriktning. Exempel på sådana föreningar i området är ”Libanesiska föreningen” och ”Somaliska föreningar forum”. I Danderyds kommun har de intresseföreningar som är verksamma i området ingen specifik etnisk inriktning. Exempel på

intresseföreningar som är verksamma i området är ”Stocksunds trivselklubb” och ”Pensionärsföreningen IDUN”.

I Spånga-Tensta stadsdel har många av invånarna utländsk bakgrund, detta kan vara en möjlig förklaring till att det finns fler föreningar med en etnisk inriktning i Spånga-Tensta till skillnad från Danderyds kommun.

5.2 Skillnader i riktlinjer för föreningsbidrag

Eftersom både stadsdelar och kommuner är helt suveräna kan de själva utforma de riktlinjer som ska gälla för föreningsbidrag. Stadsdelen har inflytande över om de vill ge föreningsbidrag, hur mycket och till vilken typ av verksamhet. Eftersom att stadsdelen Spånga-Tensta är en del av Stockholms kommun kan barn- och ungdomsföreningarna även söka bidrag direkt från Stockholms stad. Det finns i Stockholms stad generella riktlinjer som gäller för föreningar som söker föreningsbidrag direkt från Stockholms stad. Varje stadsdel får på egen hand utforma de riktlinjer som ska gälla för föreningar som ska tilldelas bidrag.

De föreningar som Spånga-Tenstas stadsdelsförvaltning främst ger bidrag till ska bedriva verksamheter på lokal nivå, rikta sig till barn- och ungdomar, öka tryggheten i området eller rikta sig till kvinnor. Verksamheten skall också planeras i nära samverkan med förvaltningen. ”Vi tycker att verksamheter som jobbar med barn och unga och trygghetsskapande åtgärder är framförallt de vi vill ge pengar till” (Tjänsteman i stadsdelen Spånga-Tensta). De riktlinjer som gäller för all barn- och ungdomsverksamhet i Stockholms kommun är att de ska bedriva en verksamhet för barn och ungdomar mellan 7-20 år och att de ska varit med minst 10 gånger per år. Föreningen måste även följa FN:s barnkonvention och driva en verksamhet i demokratisk anda där man inte diskriminerar på grund av kön, ras, religion eller politik.

I Danderyds kommun får föreningar bidrag så länge de bedriver en verksamhet som är för barn- och ungdomar mellan 7-18 och verksamheten får inte vara rasistisk. Verksamheten måste vara kontinuerlig, laglig och moraliskt etiskt godtagbar. Nämndemannen i Danderyd har aldrig varit med om att nämnden har fått överväga om de ska betala ut bidrag eller ej. ”Vi har aldrig varit med om att det har varit ett gränsfall, vi har aldrig behövt överväga, utan det är mer en formell grej att ha”(Ordförande i Danderyds Kultur – och fritidsnämnd).

5.3 Målgrupperna i riktlinjerna

I båda områdena gör man skillnad på barn- och ungdomsverksamhet och vuxenverksamhet men i Danderyds kommun prioriterar man inte vuxenverksamhet till skillnad från stadsdelen Spånga-Tensta där man i riktlinjerna för föreningsbidrag bland annat har kvinnor som målgrupp. I Danderyd var det svårt att hitta föreningar som enbart riktade sig till kvinnor. Informanterna i kommunen menar att man som vuxen har annat för sig och inte har tid och engagemang för den typen av frågor. De menar vidare att det inte finns något behov av sådana föreningar i kommunen. En utav våra respondenter upplyste oss om att det finns ett kvinnligt nätverk för kvinnor som är i företagsledanderoller. ”Det är ju många kvinnor i kommunen som är i företagsledanderoller och är..., jag tror liksom inte att det finns en sådan grogrund här i kommunen” (Ordförande i Danderyds Kultur – och fritidsnämnd).

En anledning till varför kvinnor är en av målgrupperna i Spånga-Tenstas riktlinjer är enligt ordförande i stadsdelsnämnden att de lever isolerat och känner sig otrygga, därför tycker de att kvinnocentrum är viktiga för området. Hon menar att det inte är någonting som är exceptionellt för stadsdelen utan att kvinnor är en utsatt grupp i samhället.

När det gäller trygghet så har stadsdelen enligt stadsdelsnämndens ordförande haft problem med stenkastning och rån, precis som många andra stadsdelar. Därför vill de att ungdomarna ska vara en del av föreningslivet och vara med och påverka.

”Trodde jag att det här var lösningen på allt så skulle jag anslå mycket mer än 1 miljon kronor men det här är ett mångfacetterat pussel. Vi vill att föreningarna ska vara med och bidra till att öka tryggheten i området, det är en av de allra viktigaste delarna för att trivas där man bor, att känna trygghet” (Ordförande i Spånga-Tensta stadsdelsnämnd).

Barn och ungdomar är enligt tjänstemannen i Spånga-Tensta en naturlig målgrupp då stadsdelsledningen var oroliga för att det skulle blåsa upp regelrätta kravaller i området. Han menar att det är få som är busiga i stadsdelen, man skapade flera olika verksamheter i området som skulle fånga upp dessa ungdomar. Han menar vidare att de busiga ungdomarna får hitta på en massa skoj och får mycket uppmärksamhet, medan de ”vanliga” ungdomarna, de som sköter sig och går till skolan inte har någon som satsar på dem. Dessa ungdomar är kanske med i en förening och då får de ta del av de satsningar som finns genom deras förening. Även ordföranden i Spånga-Tensta stadsdelsnämnd menar att det är viktigt att ungdomarna i området engagerar sig i föreningslivet. ”Vi vill att ungdomarna ska engagera sig i föreningar

och hitta sitt fritidsintresse och inte driva runt på byn” (Ordförande i Spånga-Tensta stadsdelsnämnd).

Tjänstemannen i stadsdelen Spånga-Tensta menar att politikerna har bestämt att det ska vara mer generella riktlinjer så att flera olika typer av föreningar kan passa in inom dessa kriterier. Han menar vidare att det med dagens riktlinjer är många föreningar som bedriver verksamheter enligt kriterierna. Han skulle vilja ha mer specifika riktlinjer för att på så vis ha färre föreningar som skulle söka bidrag från stadsdelen vilket skulle underlätta tjänstemännens arbete att sälla bort de föreningar som inte passar in i kriterierna. När det kommer till barn- och ungdomsverksamhet så har både Spånga-Tensta stadsdel och Danderyds kommun liknande krav som ställs på verksamheter. Den stora skillnaden ligger i de riktlinjer de har för vuxenverksamhet.

5.4 Olika kriterier i ansökningsprocessen

I både Danderyds kommun och stadsdelen Spånga-Tensta är barn- och ungdomsverksamhet de viktigaste verksamheterna. Barn- och ungdomsverksamheterna i Spånga-Tensta måste årligen lämna in en ansökan för föreningsbidrag till skillnad från barn- och ungdomsverksamheterna i Danderyd. Där behöver föreningarna endast lämna in närvarokort på det gångna årets medlemmar och verksamhetsberättelser. Det innebär att när föreningarna i Danderyd väl har blivit beviljade föreningsbidrag för ett år behöver de inte ansöka på nytt. Genom verksamhetsberättelserna och närvarokorten talar föreningarna om att de har bedrivit den verksamhet som de har fått bidrag för och på så vis är de garanterade föreningsbidrag. I stadsdelen Spånga-Tensta och Stockholms stad måste föreningarna årligen ansöka om föreningsbidrag. Detta innebär att föreningarna aldrig är garanterade föreningsbidrag för sin verksamhet under kommande år. Ordföranden i Spånga-Tensta stadsdelsnämnd menar att stadsdelen måste våga göra omprioriteringar för att låta nya föreningar få pengar för sin verksamhet. Detta kan bero på att det skiljer sig i hur mycket pengar områdena har att fördela i föreningsbidrag. Men det går även att tolka som att Danderyds kommun inte behöver prioritera bort föreningar eftersom de inte ställer specifika krav på innehållet i föreningarnas verksamhet. För föreningarna i Spånga-Tensta stadsdel innebär det att ju närmare deras verksamhetsplan stämmer överens med kriterierna för föreningsbidrag desto större chans är det att de får föreningsbidrag. Föreningarna måste då för att få föreningsbidrag anpassa den verksamhet de vill bedriva till det som byråkraterna och politikerna anser att stadsdelens föreningar ska arbeta med.

Ansökningsprocessen i Danderyds kommun och stadsdelen Spånga-Tensta går till på olika sätt. I Spånga-Tensta informerar man föreningarna om de riktlinjer som finns och om sista ansökningsdagen. Föreningarna får fylla i en blankett där de skriver vilka de är, hur man når dem och vad de har för kontonummer. De ska även skriva en kort presentation om vilken slags verksamhet de vill bedriva. Stadsdelen höll dessutom i år ett möte i Tenstaträff, som är en samlingslokal i stadsdelen, där de informerade föreningarna om hur de hade tänkt sig att ansökningsprocessen skulle gå till. Spånga-Tensta har en sista ansökningsdag då föreningarna ska lämna in ansökningsblanketten. Enligt tjänstemannen i Spånga-Tensta skiljer sig stadsdelens ansökningsprocess från andra kommun- och stadsdelsförvaltningar som istället har löpande ansökningar. Han har svårt att förstå hur detta fungerar i praktiken och menar att även deras pengar någon gång måste ta slut. Tjänstemannen i Spånga-Tensta stadsdel anser att det kan vara svårt för små ideella föreningar att planera sin verksamhet ett helt år i förväg och att de som detta system kan vara bäst lämpat för är stora etablerade föreningar.

Tjänstemännen i Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning sällar sedan bland ansökningarna utifrån de riktlinjer som finns och sammanställer sedan en lista på de föreningar som de anser är bidragsberättigade. Av de 31 ansökningar som kom in till Spånga-Tensta stadsdel år 2009 var det 15 föreningar som fick föreningsbidrag.

Figur 2. Ansökningsprocessen stadsdelen Spånga-Tensta

I Danderyds kommun skiljer sig ansökningsprocessen från Spånga-Tensta. Där lämnar föreningarna in närvarokort och verksamhetsberättelser som tjänstemännen på förvaltningen sedan granskar. Om det finns nya föreningar som söker föreningsbidrag granskas även de av förvaltningen. Tjänstemännen presenterar de närvarokorten och ansökningar som har kommit

in för nämnden och ”nämnden bara godkänner budgeten och summorna” (Tjänsteman i Danderyd).

Figur 3. Ansökningsprocessen Danderyds kommun

5.5 Vem fattar besluten?

I båda områdena är beslutfattarprocessen relativt lika gällande föreningsliv. Tjänstemännen presenterar ett förslag på bidragsberättigade föreningar som nämnden sedan får godkänna eller avslå.

Figur 4. Beslutfattarprocessen

5.6 Föreningar, en resursfråga – eller inställning?

En av förklaringarna till varför det finns så stora skillnader i hur föreningslivet ser ut mellan dessa två områden kan vara att Danderyds kommun har större budget för föreningar till sitt

förfogande. Danderyds kommuns budget för föreningsstöd var under år 2009 2,3 miljoner kronor medan stadsdelen Spånga-Tensta hade 1 miljon kronor. En annan tydlig skillnad är att det i Danderyds kommun finns en enhet som endast jobbar med kultur och fritidsfrågor.

Danderyds kommun har även en kultursekreterare vilket Spånga-Tensta stadsdel inte längre har. Tjänstemannen som vi intervjuade i stadsdelen Spånga-Tensta berättar att det för bara 5-10 år sedan satsades mer på kultur och fritidsliv då det fanns resurser och en kultursekreterare och andra som jobbade med dessa frågor. På grund av brist på resurser och att den politiska viljan saknas satsas det idag inte lika mycket resurser på föreningslivet. Detta innebär att de måste göra det som de enligt lag är tvungna till att göra. Det är också en utav anledningarna till att föreningsregistren i Spånga-Tensta inte är uppdaterade sedan 2005. ”Nu har vi ju inte plånboken full med pengar utan det är någonting som vi sköter med vänsterhanden” (Tjänsteman i Spånga-Tensta).

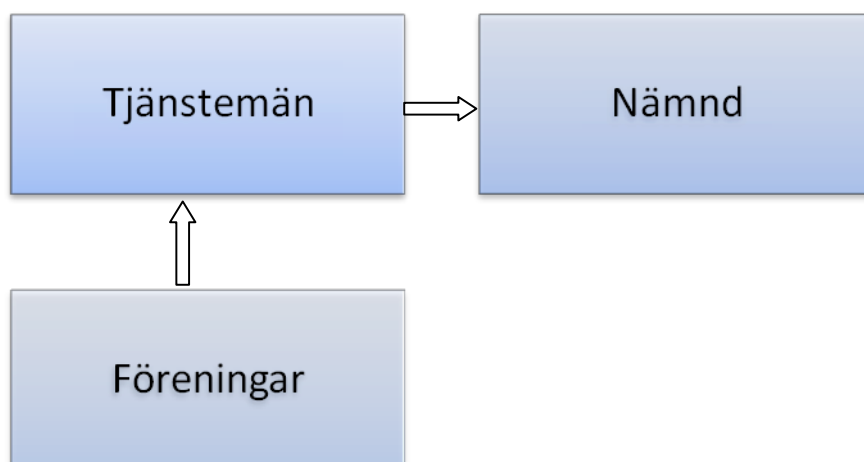
6. Analys

Här nedan kommer empirin att analyseras utifrån studiens teoretiska utgångspunkter. Med hjälp av Putnams teori om de sociala kapitalen och Lipskys teori om gräsrotsbyråkrati har vi som avsikt att förklara skillnaderna i riktlinjer för föreningsbidrag mellan de båda områdena. Utifrån dessa teorier vill vi även försöka få en förståelse för den roll som byråkraterna och politikernas anser att föreningar ska spela för respektive område.

6.1 Gräsrotsbyråkraternas inverkan på föreningslivet

Enligt Lipsky är beslutsfattarprocessen många gånger inte uppbyggd på det sättet som det formellt ska vara. Politikerna som är folkvalda ska vara de egentliga beslutsfattarna men enligt Lipsky är det tjänstemännen som är de faktiska beslutsfattarna. Eftersom det är tjänstemännen som sällar bland föreningarnas ansökningar och presenterar de för nämnden har de ett större inflytande än politikerna över vilka föreningar som ska få föreningsbidrag. Nämnden beslutar efter de förslag som förvaltningen har gett. Enligt Lipskys teori skulle en ny modell kunna se ut som modellen nedan.

Figur 5. Beslutfattarprocessen enligt Lipskys teori om gräsrotsbyråkrati

Lipskys menar att det är byråkraterna som är de faktiska beslutsfattarna och att medborgare i samhällen som är ekonomiskt resurssvaga missgynnas i kontakt med byråkrater. I stadsdelen Spånga-Tensta bor de byråkrater och politiker som beslutar i föreningsfrågor inte i Tensta utan bor istället utanför stadsdelen eller i "gamla spånga". Detta kan medföra att invånarna i Tensta missgynnas i kontakt med byråkraterna och politikerna. Den tjänsteman som vi intervjuade i Spånga-Tensta hade aldrig varit i stadsdelen innan han började arbeta där och ordföranden i Spånga-Tensta stadsdelsnämnd bor i "gamla spånga". I Danderyd är både politikerna och byråkraterna engagerade och har kännedom om såväl föreningslivet som kommunen och ser sig som en del av samhället.

6.2 Två områden i samma stadsdel

Ordföranden i Spånga-Tensta stadsdelsnämnd gör skillnad på Spånga och Tensta trots att det är en och samma stadsdel. Hon menar att "gamla Spånga" är en annan typ av område jämfört med Tensta. "Gamla spånga" liknar mer stadsdelar som Bromma eller Älvsjö, där finns det exempelvis hembygdsföreningar, villaföreningar, konstföreningar etc. Det finns även sammanslutningar som arbetar för ett gemensamt mål men som inte är föreningar och man har mindre koll på dem eftersom de ofta inte söker föreningsbidrag. I Tensta finns det väldigt många etniska föreningar, idrottsföreningar och ungdomsföreningar och även några bostadsrättsföreningar och föräldraföreningar. Hon anser att de etniska föreningarna är överrepresenterade i stadsdelen.

”Det är ju viktigt om man har en bra verksamhet som syftar till kontakter och stöd och läxhjälp och att kvinnor kommer ut och så. Det är viktigt att man alltså, att man inte låser in sig, lever sitt eget, alltså om föreningen är till för att leva sitt liv ungefär som att man bodde i sitt gamla hemland fast än man bor i Tensta. Då är det inte bra, men när man använder föreningen som ett verktyg i kontakt med andra och att man kan lära sig om det svenska samhället och så där, det är ju bra” (Ordförande i Spånga-Tensta stadsdelsnämnd).

Ordföranden i stadsdelsnämnden menar att man skulle kunna jämföra de båda områden inom stadsdelen, Tensta och ”gamla Spånga” med varandra och hitta stora skillnader i förningsutbudet. En möjlig förklaring till detta är att de som bor i ”gamla Spånga” inte behöver följa några riktlinjer eftersom de inte är i behov av de bidrag som ges. De kan istället utforma sin verksamhet efter det som de själva anser gynnar deras område. Detta kan bidra till en mer sammanhållen grupp då de får vara med och ta de beslut som de anser är viktiga för deras områdes utveckling. Putnam menar att ett samhälle med stort socialt kapital och medborgaranda oftast fungerar bättre än de samhällen som inte har dessa egenskaper. Detta kan jämföras med Danderyds kommun där föreningarna som söker föreningsbidrag inte har lika strikta riktlinjer. Detta innebär att de kan bedriva sådana verksamheter som de vill bedriva.

6.3 Alla känner alla - Danderyd

Respondenterna i Danderyds kommun antydde vid flera tillfällen att de är en liten kommun där alla känner alla vilket medförde att de inte behövde ha lika strikta riktlinjer för föreningsbidrag som exempelvis stadsdelarna i Stockholms kommun. Både Spånga-Tensta och Danderyd är ungefär lika stora befolkningsmässigt vilket innebär att Spånga-Tensta inte heller borde ha så strikta riktlinjer som de i dag har om man utgår från respondenterna i Danderyds förklaring. Eftersom respondenterna i Danderyds kommun säger att alla känner varandra och att de inte behöver lika strikta direktiv kan det istället tolkas som att medborgarna i kommunen har stort förtroende för varandra.

Med hjälp av Putnams teori om de sociala kapitalen som menar att ett samhälle som har stort socialt kapital och medborgaranda inte behöver lika mycket kontroll från myndigheterna då medborgarna istället indirekt kontrollerar varandra går det förklara varför Danderyds kommun inte behöver skapa lika specifika riktlinjer för föreningsbidrag. ”Vi behöver inte lägga ner

riktigt lika mycket energi på riktlinjer här” (Ordförande i Danderyds Kultur – och Fritidsnämnd).

Danderyds kommun är den kommun i landet som har flest invånare med mer än tre års eftergymnasial utbildning och den högsta medelinkomsten. Både Lipsky och Putnam menar att de som gynnas mest i kontakt med myndigheter är de som har hög utbildning och bra sociala och ekonomiska förhållanden. Eftersom dessa medborgare ofta förväntar sig mer från sina myndigheter får de också för det mesta det. Detta visar sig i bristen på strikt kontroll från myndigheterna och i utbudet av föreningar i Danderyds kommun där föreningarna har större spelrum om vad deras verksamhet ska innehålla. ”Vi har en bra kontroll fastän det kanske inte står på papper vad vi ska göra” (Tjänsteman i Danderyds kommun).

Respondenterna i Danderyd menar att de inte behöver skriva på papper hur kontrollen av föreningar ska gå till. De menar istället att det finns en tillit till att föreningarna gör det som de ska göra med bidragspengarna. ”Vi har nog ganska bara koll på att det stämmer, och det stämmer väldigt, väldigt bra” (Ordförande i Danderyds Kultur – och Fritidsnämnd).

6.4 Misstro som resulterar i hård kontroll- Spånga-Tensta

Lipsky menar att de människor som missgynnas i kontakt med myndigheterna är de som är socioekonomiskt utsatta. Detta speglas i både riktlinjerna och utbudet av föreningsbidrag i stadsdelen Spånga-Tensta. De föreningar som beviljas föreningsbidrag får pengarna i två omgångar. De måste först redovisa vad de har gjort under första halvåret innan de får de resterande pengar. ”Vi ställer krav på motprestation det är inte så att man bara ska träffas för att ha trevligt” (Ordförande i Spånga-Tensta stadsdelsnämnd).

Denna misstro som byråkraterna och politikerna visar mot medborgarna i stadsdelen kan tydligt märkas i vilken syn våra respondenter har på de föreningar som söker bidrag i området. Även tjänstemannen i Stockholms stad visar tydligt att föreningarna först måste bevisa att de driver en seriös verksamhet för att de ska få stöd från förvaltningens sida eftersom att de har blivit lurade förut.

”Möjligheten att starta upp och så där finns men man kan inte räkna med att man får en egen lokal och sen så att vi betalar från dag ett. Där har vi blivit blåsta förut och det har vi dragit undan och nu ställer vi liksom de här kraven” (Tjänsteman i Stockholms stad).

I Danderyds kommun ser det annorlunda ut, där menar de att föreningarna är en av grundstenarna i kommunens fritids- och kulturutbudet.

”Kommunen ser det som en uppgift att ge föreningarna så goda förutsättningar som möjligt för att bedriva sin verksamhet. Det gör vi dels genom de här bidragen, men också då genom att tillhandahålla bra anläggningar och bra förutsättningar att verka i kommunen” (Ordförande i Danderyds Kultur – och fritidsnämnd).

Ordföranden i Spånga-Tensta stadsdelsnämnd menade att vissa föreningar under projektet storstadssatsningen, när det fanns mer pengar, vinklade sina verksamheter för att de skulle passa in i de kriterier som fanns för föreningsbidrag. Hon menar vidare att i historiken för föreningsliv i Sverige så har basen varit ideella insatser. Detta innebar att människor gjorde saker tillsammans på sin fritid, man hade ett eget driv och ett engagemang. Hon menar inte att man idag inte ska ha något stöd alls men att grunden runt tiden för storstadssatsningen var att man först såg till att man fick bidrag och sen formulerade en ide utifrån de riktlinjer som fanns för föreningsbidrag.

”Det är ju så, människor anpassar sig efter system, det är ju inget konstigt det betyder att en del föreningar delade sig på fler och många startade projekt för att få pengar” (Ordförande i Spånga-Tensta stadsdelsnämnd)

Hon anser att föreningslivet de senaste åren har blivit bättre när storstadssatsningen inte har funnits. De föreningar som startade efter storstadssatsningen förväntade sig enligt ordföranden i Spånga-Tensta stadsdelsnämnd inga pengar, de i ”gamla Spånga” hade inte tillgång till dessa pengar och räknade inte heller med sådant, de fortsatte i sina gamla banor. Hon menar att de i Tensta då ändrade sina inriktningar och arbetssätt men nu är man på väg tillbaka till mer driv och engagemang.

”Förut var det så att vi har ingen lokal, vi kan inte göra någonting, vi har inte pengar till det och det, vi måste ha hjälp med det här. Nu försöker man mer, man behöver stöd och sådär men det blir på ett annat sätt” (Ordförande i Spånga-Tensta stadsdelsnämnd)

Enligt både Lipsky och Putnam är det de som har det både socialt och ekonomiskt dåligt ställt som i kontakt med myndigheter försummas. I Danderyds kommun och Spånga-Tensta kan man se en stor skillnad på hur byråkrater och politiker bemöter de föreningar som söker föreningsbidrag. I Spånga-Tensta bemöts föreningarna med en misstro från politikerna och byråkraternas sida. Detta leder till att de inte får samma stöd som i Danderyds kommun, inte bara rent ekonomiskt utan även i hur de bemöts från politikerna och byråkraterna. Lipsky menar att det är byråkraterna som kommer i direktkontakt med föreningarna och på så vis

avgör vilka föreningar som de vill ge sitt stöd till. Han menar även att det är allmänt känt att byråkrater särbehandlar medborgare och att vissa favoriseras på bekostnad av andra. Utifrån Putnams teori om de sociala kapitalen kan det tolkas som att de i Danderyds kommun har den form av socialt kapital som Putnam kallar för sammanbindande. Detta innebär att dessa samhällen består av en homogen grupp och det sociala kapitalet förstärker de nätverk som redan är befintliga. Danderyd har även det som Granovetter benämner som ”svaga band” det vill säga att de har ett mer utvecklat nätverk där medborgarna får en annan slags kontakt med byråkraterna och politikerna. Detta då byråkraterna och politikerna ställer andra krav på föreningarna och deras verksamheter till skillnad från de krav som ställs på föreningarna i Spånga-Tensta. Eftersom de boende i Spånga-Tensta inte har kontakt med politikerna och byråkraterna kan det tolkas som det Granovetter kallar för ”starka band”. Detta innebär att de inte har lika utvecklade nätverk med politiker och byråkrater som medborgarna i Danderyds kommun har vilket kan medföra att de missgynnas i kontakt med myndigheter.

Det går att kritisera Putnam för att hans teori om de sociala kapitalen kan vara för kulturellrelativistisk och att hans förklaring till varför vissa grupper har ett större socialt kapital beror på inneboende skillnader hos individerna. Vi menar dock att skillnaderna inte ligger i det individuella handlandet utan att det handlar om de förutsättningar människor har och hur stort handlingsutrymme de får ha. Den medborgaranda som Putnam menar är avgörande för ett samhälles utveckling kan från myndigheternas sida styras och på så vis antingen förstärkas eller fördärvas. Det handlar inte om att människorna i Spånga-Tensta inte har förmågan att samarbeta eller att dessa människor inte är pålitliga. Det handlar snarare om byråkraternas och politikernas syn på dessa människor. Våra respondenters svar kan tolkas som att de tror att de boende i stadsdelen inte är kapabla till att fatta egna beslut om deras angelägenheter och att de behöver disciplineras. Eftersom byråkraterna och politikerna har ett stort inflytande över dessa människors liv har deras syn på de boendena i respektive område en avgörande roll för områdets utveckling.

6.5 Medborgarandans betydelse

Våra respondenter i Danderyds kommun bor och verkar i kommunen, de menar även att de är engagerade i föreningslivet. Tjänstemannen i Spånga-Tensta bor utanför stadsdelen och hade aldrig tidigare besökt området innan han började arbeta för stadsdelsförvaltningen.

Ordföranden i stadsdelsnämnden är uppvuxen och bor i stadsdelen, närmare bestämt i ”gamla Spånga”. Hon menar att ett fåtal av de sittande i stadsdelsnämnden bor i Tensta och att

majoriteten bor i ” gamla Spånga”. Eftersom ordföranden i stadsdelsnämnden och tjänstemannen inte bor i Tensta kan vi tänka oss att de inte har samma medborgaranda som byråkraterna och politikerna i Danderyds kommun har. Byråkraterna och politikerna i stadsdelen har utvecklat riktlinjerna som gäller för föreningsbidrag och har skapat dessa riktlinjer utifrån de problem som de anser finns i området. Då byråkraterna och politikerna ser Tensta utifrån kan man tänka sig att de kanske inte är lika insatta i hur Tenstaborna har det eller vill ha det till skillnad från byråkraterna och politikerna i Danderyd som bor, styr och är aktiva i områdets föreningsliv. ”Om man är från exempelvis Enebyberg så är man också ofta engagerad i Enebybergs IF det är konstigt om man inte är engagerad” (Tjänsteman i Danderyds kommun).

I kontrast till respondenterna i Danderyd tycker tjänstemannen i Spånga-Tensta att det är skönt att kunna gömma sig bakom byråkratrollen och ta avstånd från föreningarna, han menar att det blir svårare med beslutsfattandet om man får personliga band med de ansökande. Dock tycker han att det är ett problem när förvaltningen inte har personlig kontakt med föreningarna. De föreningar som bedriver en bra verksamhet men som inte kan formulera sig på papper på ett begripligt sätt går miste om bidrag, medan de föreningar som på ett bra sätt kan formulera sig på papper kan få bidrag fastän de kanske inte bedriver en bra verksamhet.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnds ordförande menar att man måste ha stor integritet om man ska arbeta med föreningarna eftersom de ofta försöker påverka besluten.

”Det gäller att ha en stor integritet, det vill jag påstå att jag har, just när det är många som ringer och tror att de ska, de har trott... Jag vet inte om det finns en annan historik när det har varit andra block som har styrt, det vill jag inte uttala mig om men de har trott att de kan påverka, de hänvisar till vilken bakgrund de har eller vilken bakgrund de andra i gruppen har”. (Ordförande i Spånga-Tensta stadsdelsnämnd)

Respondenternas syn på föreningar som söker föreningsbidrag ser olika ut i Danderyd respektive Spånga-Tensta. I Spånga-Tensta stadsdel anser politikerna och byråkraterna att de flesta föreningarna i området endast driver sina verksamheter för att få föreningsbidrag. Våra respondenter i Danderyd ser föreningarna i området som en spegling av de aktiva medborgare och den sammanhållning som finns i kommunen. ”Jag tror att det bor föreningsaktiva människor i kommunen, kan vara politiska föreningar, idrottsföreningar, det kan vara olika föreningar, man gillar föreningslivet helt enkelt” (Ordförande i Danderyds kultur- och fritidsnämnd).

6.6 Utvecklandet av det individuella eller det samhälleliga behovet

Föreningslivet har länge bidragit till att utveckla de sociala relationerna i det svenska samhället och även den svenska demokratin har sina rötter i föreningslivet. Genom föreningarna lär sig föreningsmedlemmarna att samarbeta och fatta gemensamma beslut som rör deras liv. Föreningarna har varit med och utvecklat välfärden i form av politiska, ekonomiska och sociala intressen. Genom att människor engagerar sig i föreningar och får lära sig att utforma sina egna politiska dagordningar och genom att de ger uttryck åt sina åsikter blir de en del av den demokratiska ordningen (Vogel m.fl. 2003).

Respondenterna i Danderyd menar att föreningar ska tillgodose utövarnas behov och utveckla det personliga intresset. Föreningarna ska även sysselsätta barn och ungdomar så att de inte driver runt på stan. De menar att föreningarna tar hand om ungdomarna flera dagar i veckan och gör ett väldigt viktigt arbete. ”En viktig förening är sådan som tar hand om ungdomar och fostrar dem, inte bara inom idrotten utan genom hela livet” (Tjänsteman i Danderyds kommun).

Ordföranden i Spånga-Tensta stadsdelsnämnd menar att de föreningar som får bidrag ska tillföra någonting till stadsdelen. ”Det är nödvändigt att man på något sätt bidrar till utvecklingen i stadsdelen” (Ordföranden i Spånga-Tensta stadsdelsnämnd). Föreningarna ska vara en del av den demokratiska fostran. Föreningarnas roll är enligt våra respondenter i Spånga-Tensta att de ska hålla barn och ungdomar borta från gatorna så att de inte busar och vandaliserar. ”(Föreningarna) sysselsätter ungdomarna med bra grejer så att de inte är ute och kastar bensinbomber, och klottrar” (Tjänsteman i stadsdelen Spånga-Tensta). Föreningarna ska påvisa någon form av resultat och göra en skillnad för stadsdelen. ”Jag tycker att föreningarna gör en skillnad, annars skulle de inte få en spänn...” (Ordförande i Spånga-Tensta stadsdelsnämnd). Ordföranden i Spånga-Tensta stadsdelsnämnd menar att man inte ska träffas för att ha trevligt. En förening ska inte jobba för egenintresse utan den ska vara en del av samhället och arbeta för att utveckla området. Till skillnad från Danderyd vill Spånga-Tensta inte sysselsätta barn och ungdomar för att tillgodose deras egna behov och intressen utan för att de inte ska vandalisera området.

Det finns en tydlig skillnad i vilken roll byråkraterna och politikerna anser att föreningarna ska ha för områdena. Detta kan tolkas som att man har olika syn på medborgarna i de olika områdena. Medan de föreningar som finns i Danderyd ska hjälpa till att utveckla det personliga intresset hos föreningsmedlemmarna så menar byråkraterna och politikerna i

Spånga-Tensta att föreningarna ska bidra till hela områdets samhällsutveckling. Som ordföranden i Spånga-Tensta stadsdelsnämnd sa så ska föreningarna i området inte endast träffas för personlig trivsel om det inte bidrar till områdets utveckling.

Enligt rapporten "Föreningslivet i Sverige" är en utav föreningarnas viktigaste roll att bidra till välfärdens utveckling. Men vi anser att det kan bli problematiskt när föreningar som arbetar ideellt måste anpassa sin verksamhet till de krav som ställs från byråkraterna och politikerna. Detta kan i sin tur leda till att välfärdsutvecklingen i området hejdas eftersom att föreningarna inte får arbeta med de frågor som de boende i området kanske skulle vilja engagera sig i. Genom att de boende i Danderyds kommun genom föreningarna får utveckla det personliga intresset kan det leda till att området får en positiv utveckling till skillnad från stadsdelen Spånga-Tensta där områdets utveckling istället kan hämmas.

7. Sammanfattande diskussion

Utbudet av föreningar skiljer sig mellan Danderyds kommun och stadsdelen Spånga-Tensta. I Danderyds kommun finns det fler verksamma föreningar och även ett större utbud av föreningstyper. Detta medför att medborgarna har fler valmöjligheter till skillnad från stadsdelen Spånga-Tensta där medborgarna inte har lika många föreningstyper att välja mellan. I Spånga-Tensta menar politikerna och byråkraterna att föreningarna ska bidra till områdets utveckling till skillnad från Danderyds kommun där föreningarna ska vara ett medel för medlemmarnas individuella utveckling.

Byråkraterna och politikerna ser olika på de människor som bor i Danderyds kommun respektive Spånga-Tensta stadsdel. De boende i Danderyds kommun har ett större handlingsutrymme i utformandet av sina verksamheter och kontrolleras och regleras inte på samma sätt av myndigheterna i kommunen. I Spånga-Tensta regleras föreningsverksamheterna genom de riktlinjer som finns för föreningsbidrag vilket minskar medlemmarnas handlingsutrymme.

Genom att studera föreningslivet i stadsdelen Spånga-Tensta och Danderyds kommun har vi upptäckt att det råder stora skillnader mellan områdena. Vi har under studiens gång försökt påvisa att en av anledningarna till att utbudet av föreningar skiljer sig mellan Danderyds kommun och stadsdelen Spånga-Tensta beror på att det ställs olika krav på föreningarna i respektive område. Byråkraternas och politikernas syn på den roll som föreningarna ska spela i området ser även den olika ut mellan de båda områdena. Vi tror att de skillnader som vi har noterat i byråkraternas och politikernas syn på föreningslivet inte är de enda skillnaderna mellan områdena. Föreningslivet är bara en bråkdel av all interaktion som sker mellan de boende i respektive område och de politiker och byråkrater som verkar i områdena. Vi har sett att människosynen och bemötandet hos politikerna och byråkraterna skiljer sig mellan de båda områdena när det exempelvis kommer till varför de tror att föreningarna söker föreningsbidrag. Därför kan vi tänka oss att det även finns andra skillnader i hur de agerar gentemot de boende i respektive område. Detta baseras på de resonemang som respondenterna under intervjun förde angående exempelvis de barn och ungdomar som finns i området. Den främsta anledningen till att politikerna och byråkraterna i stadsdelen Spånga-Tensta vill att barn och ungdomar ska engagera sig i föreningslivet är för att de ska hålla dem sysselsatta så att de inte ska vandalisera sitt område utan istället bidra till områdets utveckling. Om vi ser på hur våra respondenter i Danderyd har beskrivit de barn och ungdomar som bor i kommunen

kan man se en tydlig skillnad. Det ställs inga krav på att barnen och ungdomarna ska bidra till områdets utveckling. Där ska barn och ungdomar istället genom föreningarna utvecklas som individer. Vi tror att de olika möjligheter som de boende i respektive område redan från tidig ålder får skapar olika förutsättningar för individernas framtid.

En av de statliga utredningarna från 1990 (SOU 1990:36) menade att föreningar som verkade i socialt utsatta områden var tvungna att bidra till att bryta boendesegregationen för att få bidrag till sin verksamhet. Dessa krav som ställdes från staten riktade sig enbart mot de resurssvaga grupperna i samhället. Det kan jämföras med 2009 års riktlinjer för föreningsbidrag i stadsdelen Spånga-Tensta där man har specifika krav på vad föreningarna i området får arbeta med för att få föreningsbidrag. Föreningslivet har länge varit en del av den demokratiska utvecklingen. Genom föreningarna lär sig medlemmarna att argumentera, kritisera och samarbeta mot ett och samma mål. Genom de riktlinjer som politikerna och byråkraterna i Spånga-Tensta har skapat menar vi att medlemmarna i stadsdelen missgynnas. Detta då de inte kan ta del av och utforma sina egna politiska dagordningar vilket kan ha en hämmande effekt på demokratin. De boende i området missgynnas även av att utbudet i stadsdelen regleras vilket innebär att deras valmöjligheter minskar. De som har sämre socioekonomiska förhållanden regleras hårdare än de med större resurser vilket kan innebära att den personliga utvecklingen hämmas och detta kan ha en negativ inverkan på hela samhällets utveckling. Vi menar att det kan vara svårt för invånarna att utveckla sitt område om de inte själva får vara med och fatta beslut.

I riktlinjerna för föreningsbidrag har stadsdelen Spånga-Tensta kvinnor som en av målgrupperna. Vi håller med om att det är bra att det finns föreningar som riktar sig till kvinnor men det vi anser är problematiskt är den bild som politikerna och byråkraterna har av människorna i dessa områden. De familjer som bor i området anses enligt våra respondenter i stadsdelen fungera annorlunda på grund av kulturella skillnader där kvinnorna i stadsdelen tar hand om hem och barn medan mannen går och arbetar. Ordföranden i stadsdelsnämnden menar att människorna i stadsdelen genom föreningarna ska integreras i det svenska samhället och på så vis få svenska värderingar och normer. Men det blir problematiskt när det enbart är vissa områden som ska arbeta för integration. Vi ställer oss frågan, vilka är det som ska integreras och går det att bryta segregationen genom att en liten del av samhället får axla ett ansvar som berör hela samhället?

Den syn och de krav som politikerna och byråkraterna ställer på de boende i Danderyds kommun respektive i stadsdelen Spånga-Tensta bidrar till olika förutsättningar beroende på vilket område man bor i. De boende i stadsdelen Spånga-Tensta ska integreras in i det svenska samhället på olika sätt exempelvis genom riktlinjerna för föreningsbidrag och på så sätt vara de som bär ansvaret för integrationen. Vi anser att problemen uppstår när man exkluderar de invånare som har sämre socioekonomiska förhållanden. Genom att benämna dessa områden som problemområden så lägger man skulden på de människor som lever där. Dessa områden är inte problematiska i sig utan problemet ligger snarare i hur stadens invånare är grupperade vilket i sin tur leder till en segregerad stad. De boende i Danderyds kommun behöver däremot inte ens reflektera över den rådande boendesegregationen. Vi menar att även Danderyds kommuns medborgare lever segregerade detta då flertalet av de boende i området är etniskt svenska och är höginkomsttagare. I kommunen ställs det inte några krav på att föreningarna ska ha en positiv effekt på områdets utveckling, detta anser vi speglar den goda bild som politikerna och byråkraterna har av kommunen.

Vi har med Danderyds kommun och stadsdelen Spånga-Tensta försökt att illustrera de skilda förutsättningarna som finns för föreningar beroende på vilket område de verkar inom. Vi tror inte att de skillnader som vi har noterat är exceptionella för just dessa två områden. Denna studie skulle kunna tillämpas på de flesta områden där det råder skilda socioekonomiska förhållanden. Vi tror att byråkrater och politiker ser olika på människor beroende på vilka tillgångar de har och att man skulle komma fram till liknande resultat om man skulle replikera studien.

8. Förslag till vidare forskning

Vi har under studiens gång kommit fram till att byråkraterna och politikerna har olika uppfattningar om vilken roll föreningarna ska ha för området som de verkar inom. Politikerna och byråkraterna i Danderyds kommun menar att föreningarna ska utveckla individens intresse medan Spånga-Tensta stadsdel menar att föreningarna ska bidra till stadsdelens utveckling. Vi har i vår undersökning studerat föreningarna utifrån politikernas och byråkraternas perspektiv. Det skulle därför vara intressant att bredda studien genom att se det utifrån medborgarnas perspektiv. Ett sätt skulle kunna vara att fråga medborgarna i respektive område om vad de anser att de riktlinjer som finns för föreningsbidrag har gjort för områdets utveckling.

Eftersom föreningar anses ha en positiv effekt på välfärden skulle man även kunna studera om de områden som har strikta riktlinjer för föreningsbidrag har en negativ inverkan på samhället till skillnad från de områden som inte har lika strikta kontroller för föreningsbidrag.

Ett annat möjligt sätt att vidareutveckla studien skulle kunna vara att undersöka hur föreningarnas verksamhet har påverkats av de riktlinjer som finns i respektive område. Detta skulle man kunna undersöka genom att intervjua medlemmarna i föreningarna i respektive område. Genom att jämföra vad de skulle vara intresserade av att arbeta med och baserat på de riktlinjer som finns för föreningsbidrag får arbeta med, skulle man kunna se ifall de riktlinjer som finns hämmar föreningarnas utveckling.

9. Referenslista

9.1 Tryckta källor

Esaiasson, Peter, Giljam, Mikael, Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena (2003)
Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad. Stockholm: Norstedts
juridik

Kvale, Steinar (1997) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur

Layder, Derek (1998) *Sociological practice: linking theory and social research*. London:
Sage

Lipsky, Michael (1980) *Street-Level Bureaucracy: Dilemmas of the individual in public
services*. New York: Russell Sage Foundation

Putnam, Robert D (2001) *Den ensamme bowlaren: den amerikanska medborgarandans
upplösning och förnyelse*. Stockholm: SNS (Studieförbundet Näringsliv och samhälle)

Putnam, Robert D (1996) *Den fungerande demokratin: medborgarandans rötter i Italien*.
Stockholm: SNS (Studieförbundet Näringsliv och samhälle)

Starrin, Bengt & Svensson, Per-Gunnar (1994) *Kvalitativ metod och vetenskapsteori*. Lund:
Studentlitteratur

Widerberg, Karin (2002) *Kvalitativ forskning i praktiken*. Lund: Studentlitteratur

9.2 Artiklar

Granovetter, Mark (1983) *The strength of weak ties: a network theory revisited*. Sociological
Theory, Vol. 1 s. 201-233. PDF format Tillgänglig: <
http://rfrost.people.si.umich.edu/courses/SI110/readings/In_Out_and_Beyond/Granovetter.pdf
(02/12/2009)

9.3 Rapporter

Myrberg, Gunnar (2004) "Föreningsliv och politiskt deltagande" i Bengtsson, Bo (red.)
Föreningsliv, makt och integration. Stockholm: Fritz (Departementsserien Ds 2004:49)

Slutbetänkande Från Storstadsutredningen (1990) *Storstadsliv Rika Möjligheter - Hårda
Villkor*. Stockholm: Allmänna förlaget (Statens offentliga utredningar SOU 1990:36)

Socialtjänstförvaltningen Stadsövergripande sociala frågor, Preventionscentrum Stockholm (2008). *Trygg i Spånga-Tensta? 2008 En trygghetsmätning* (Elektronisk)

PDF format. Tillgänglig: < <http://www.stockholm.se/-/Sok/?q=sp%c3%a5nga-tensta&uaid=1A58C45E01BEA2424120E5E7E9F1C7F0:3137322E32302E3135312E313132:5245663001502897055>

(03/11/2009)

Vogel, Joachim, Amnå, Erik, Munck, Ingrid & Häll, Lars (2003) *Föreningslivet i Sverige. Välfärd, Socialt Kapital, Demokratiskola*. Statistiska Centralbyrån. Programmet för Social Välfärdsstatistik

9.4 Elektroniska källor

Föreningsregister Danderyd

Tillgänglig: < http://www.danderyd.se/DanderydTemplates/Page_293.aspx

(02/11/2009)

Bidragsregler Spånga-Tensta

Tillgänglig: <

<http://www.stockholm.se/KulturFritid/Foreningsliv/Foreningsstod/#omrade=Spanga-Tensta>

(03/11/2009)

Bidragsregler Danderyd

PDF format Tillgänglig: <

<http://www.danderyd.se/upload/kultur%20och%20fritid/Kom.Forfattn.samling.pdf>

(03/11/2009)

Befolkningsstatistik Danderyd 2007

Tillgänglig: < http://www.danderyd.se/DanderydTemplates/Page_1137.aspx

(04/11/2009)

Danderyd kommuns medelinkomst 2007

Tillgänglig: < http://www.scb.se/Pages/TableAndChart_159845.aspx

(04/11/2009)

9.5 Intervjuer

Danderyds kommun

Ordförande i Danderyds kultur- och fritidsnämnd (18/11/2009)

Tjänsteman i utbildnings- och kultur kontoret Danderyds kommun (13/11/2009)

Spånga-Tensta

Ordförande i stadsdelsnämnden (17/11/2009)

Tjänsteman i Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning(12/11/2009)

Stockholms stad

Tjänsteman, Samordnare på förenings- och fritidsenheten (26/11/2009)

10. Bilagor

Bilaga 1: Intervjufrågor Spånga-Tensta

- Hur ser föreningsutbudet ut i er stadsdel?
- Finns det någon typ av förening som är överrepresenterad i er stadsdel?
- Hur mycket av beslutsfattandet om föreningslivet ligger på stadsdelsnivå?
- Hur stor är bidragsbudgeten för föreningar i er kommun?
- Hur går ni tillväga när ni bestämmer vilka föreningar som får bidrag för sin verksamhet?
- Vem är det som bestämmer, hur många är det som är med och tar besluten?
- Kan du berätta lite om riktlinjerna för föreningsbidrag?
- Hur har dessa riktlinjer skapats, varför just dessa målgrupper?
- Hur kommer det sig att stadsdelarna inom Stockholms kommun har olika riktlinjerna för föreningsbidrag?
- Hur kommer det sig att kvinnor har blivit en målgrupp som behöver lyftas fram i era riktlinjer?
- Hur kommer det sig att stadsdelen har trygghetsskapande åtgärder som ett av kriterierna för föreningsbidrag?

- Kontrollerar ni de föreningar som får bidrag i efterhand för att se att de har använt pengarna till det som de var avsedda för?
- Hur ser den kontrollen ut i sådana fall?

- Anser du att de föreningar som får bidrag gör en skillnad för er stadsdel?

- Och om så är fallet, på vilket sätt?
- Vilka är det som deltar i föreningslivet, är det några som är överrepresenterade?
- Vad tror du att det beror på?
- Vilka tycker du borde delta?
- Vad anser du att föreningarna i stadsdelen har för roll?
- Vad anser du kännetecknar en viktig förening?

Bilaga 2: Intervjufrågor Danderyd

- Hur ser föreningsutbudet ut i er kommun?
- Finns det någon typ av förening som är överrepresenterad?
- Hur mycket av beslutsfattandet om föreningslivet ligger på kommunalnivå?
- Hur stor är bidragsbudgeten för föreningar i er kommun?
- Hur går ni tillväga när ni bestämmer vilka föreningar som får bidrag för sin verksamhet?
- Vem är det som bestämmer, hur många är det som är med och tar besluten?
- Kan du berätta lite om riktlinjerna för föreningsbidrag i er kommun?
- Hur har dessa riktlinjer skapats?
- Vi har sett att det finns en del skillnader i riktlinjer mellan Stockholms stad och er kommuns riktlinjer, vad tror du att det beror på?
- Kräver ni att föreningarna skall vara lokaltförankrade för att få kommunalt bidrag?
- Kontrollerar ni de föreningar som får bidrag i efterhand för att se att de har använt pengarna till det som de var avsedda för?
- Hur ser den kontrollen ut i sådana fall?
- Anser du att de föreningar som får bidrag gör en skillnad för kommunen?
- Och om så är fallet, på vilket sätt?
- Vilka är det som deltar i föreningslivet, är det några som är överrepresenterade?
- Vad tror du att det beror på?
- Vilka tycker du borde delta?
- När vi har tittat på era föreningsregister har vi märkt att det inte finns några kvinnoföreningar/kvinnoorganisationer i er kommun. Vad tror du att det beror på?
- Vad anser du att föreningarna i er kommun har för roll?

- Vad anser du kännetecknar en viktig förening?
- Vid minst två olika tillfällen i år har personer lämnat sammanträdesrummet på grund av jäv, hur kommer det sig?

Bilaga 3: Intervjufrågor Stockholms stad

- Vilka riktlinjer finns det för föreningsbidrag i Stockholms stad?
- Hur kommer det sig att riktlinjerna för föreningsbidrag skiljer sig åt inom Stockholms stads olika stadsdelar?
- Vad tror du att det beror på att de olika stadsdelarna i Stockholms stad har olika målgrupper som de fokuserar på?
- Har ni riktlinjer som gäller för vuxenverksamhet eller gäller de generella riktlinjerna för Stockholm stad bara barn- och ungdomsverksamhet?
- Hur mycket har idrottsförvaltningen i budget?
- Vem bekostar all barn- och ungdomsverksamhet som inte sysslar med idrott?
- Hur mycket har Stockholms stad att säga till om gällande stadsdelarnas riktlinjer för föreningsbidrag?
- Kontrollerar ni de föreningar som får bidrag för att se att de har använt pengarna till det som de var avsedda för?
 - Hur ser den kontrollen i sådana fall ut?
- Finns det någon typ av förening som är överrepresenterad i Stockholm stad?
- Vilka deltar i föreningslivet, är det några som är överrepresenterade?
- Vad anser du kännetecknar en viktig förening?
- Anser du att föreningar som får bidrag gör en skillnad för Stockholms stad? Och i sådant fall på vilket sätt?

Bilaga 4: Föreningslista Spånga-Tensta

ABF-Västerort

Akropol BBK Basketklubb

Al Dumarka-Jin-Mare Tensta Kvinnojour

Ansti Eritreanska kvinnoförening

Arameiska Akad. Förbund

Arbetslösas förening, S Järva

ASS-Le Baobab

Assyriska Föreningen

Baptistförsamlingen New Life

Benadir IF

Bibliotekets vänner i Spånga

Bibliotekets vänner i Tensta

Bromstens IK

Dragon Kenpo Karate I.K.F.

Eritreanska familjeföreningen

Eritreanska Islamiska förening

Eritreanska Kulturträffen

Essinge/Vasalund FK

Föreningen Another Path

Föreningen Brobyggare mellan svensk och iransk kultur

Föreningen Järva Folkets Park

Föreningen Kulturforum för somalisktalande

Föreningen Lyktan

Föreningen Spångaelever

Föreningen Spångafolkan

Föreningen Tensta Träff

Galapagos IK

Galgudud

Ghar Indiska Kulturförening

Gulán föreningen i Stockholm

Hawo-Tako somaliska kvinnoföreningen

Hjulsta Scoutkår
Iftin Kultur- och Idrottsförening (IKIF)
Imaam Nawawi Hjälpförening
Irakiska demokratiska förbund
Irakiska Huset ”I H”
Iranska föreningen Jebhe Melli
Iranska kultur- och litteraturföreningen
Islamiska kulturföreningen
Islamiska Ungdomsförening i Tensta
Kararedo Doshinkan Gympaskoj Spånga IF
KARMA Mångkulturellt RC i Spånga Kofkella IF
Komhuner, kulturförening
Kultur- och Musikcentrum
Kulturella och sociala gemenskapen
Kulturforum för somalisktalande kvinnor
Kulturgnista
Kurdiska Dem, och Kulturföreningen i Sthlm
Kurdiska Föreningen i Spånga
Kvinnornas Aktivitetscenter i Hjulsta-Tensta
Latin Secrets

Libanesiska Föreningen
Lions Club Stockholm-Spånga
Livstycket
Lokala handikapprådet
Lunda- SthlmFöretagargrupp
Mandeiska Föreningen
Meladen förening
NEJ till EU-Södra Järva
Nevo Glimmos
NIMA, Iranska barn
PRO Bromsten
PRO Erland

PRO Spånga
PRO Tensta-Rinkeby/LPR
RSMH – Järva/Regnbågen
Röda Korset
Samverkangruppen PRO-SPF
SMU i Tenstakyrkan
Solhems Innebandy
Solros Kulturförening C/o
Somaliska Föreningar Forum
Somaliska föräldra- o modermålsförening
i Spånga-Tensta Box 4058 163 04 Spånga
Somaliska Kvinnor & Barn
Kulturförening
SPF Spångaveteranerna
Spånga Akvarieförening
Spånga Blå Band
Spånga Blåbandsförening

Spånga Folkdansgille
Spånga Fornminnes- och Hembygds gille
Spånga Föreningsråd
Spånga Företagarförening
Spånga Handbollsklubb Spånga IS
Spånga IS, ishockey
Spånga Konstförening
Spånga Lions Club
Spånga Medborgarhusförening
Spånga Scoutkår
Spånga Tennis- och Bordtennisklubb Jan Lindstedt Box 8231 163 08 Spånga
Spånga- Bromstens bandyklubb
Spångaföreningen Hem o Samhälle
Spånga- Kista Brottsofferjour
Spånga-Tensta Somaliska Förening

Star klubb i Spånga
Stopp Nu
Sundby Flysta Folkhälsoförening
Svensk- Grekiska Föreningen i N. Stockholm
SWIS
Syrianska kulturföreningen i Järva
Syriska föreningen
Syriska ortodoxa kyrkan
Syrisk- Svenska Föreningen
Tensta 4H
Tensta Filmförening
Tensta Företagarförening

Tensta Islamiska Kulturförening

Tensta Röda Korskrets

Tensta Unga örnar
Tensta Vokefaallas Fotbollsklubb
Tenstakyrkans missionsförsamling
Trygghetsringningen
Turkiska kulturföreningen
Verdandi Tensta
World Muslim Union